

สังขโยกยบท พหุพพิหิสมาส

สังขโยกยบท พหุพพิหิสมาส คือ พหุพพิหิสมาสที่ประกอบด้วยบททั้งสองเป็นสังขยาศัพท์และลักษณะพิเศษที่ในรูปวิเคราะห์ประกอบด้วยสองศัพท์โดยทำหน้าที่เป็นอรรถบทเพื่อแสดงวิกัปปีตละ (เนื้อความที่ไม่แน่นอน) ของบทในพหุพพิหิสมาสชนิดนี้ไม่ต้องใส่อรรถบทศัพท์นาม คือ ย ศัพท์เป็นต้น เพราะ ว่า ศัพท์นั่นเองทำหน้าที่เป็นอรรถบทไม่เหมือนกับพหุพพิหิสมาสชนิดอื่นที่เนื้อความของ ย ศัพท์เป็นต้นเป็นเนื้อความของอรรถบท

ตัวอย่างรูปวิเคราะห์

เทว วา ตโย วา ปตฺตา ทฺวตฺติปตฺตา (ทฺวิ+ติ+ปตฺต)
(อ.บาตร ท. สอง หรือ หรือว่า สาม ชื่อว่า อ.บาตรสองหรือสาม)

ทฺวีหํ วา ตีหํ วา ทฺวีหตีหํ
(อ.วันสอง หรือ หรือว่า อ.วันสาม ชื่อว่า อ.วันสองหรือวันสาม)

ฉ วา ปฺลจ วา วาจา ฉปฺปฺลจวาจา
(อ.วาจา ท. หก หรือ หรือว่า ห้า ชื่อว่า วาจาหกหรือห้า ท.)

สฺตต วา อฏฺจ วา มาสา สฺตตฏฺจมาสา
(อ.เดือน ท. เจ็ด หรือ หรือว่า แปด ชื่อว่า อ.เดือนเจ็ดหรือแปด ท.)

เอกโยชนํ วา ทฺวิโยชนานิ วา เอกโยชนทฺวิโยชนานิ
(อ.โยชนหนึ่ง หรือ หรือว่า อ.โยชนสอง ท. ชื่อว่า อ.โยชนหนึ่งหรือโยชนสอง ท.)

ฝึกวิเคราะห์

ปฺลฺยจ วา ฉ วา ปตฺตฺตา ปฺลฺยจฉปตฺตฺตา
จตฺตฺโร วา ปฺลฺยจ วา หตฺถิ จตฺตฺปฺลฺยจหตฺถิ
สตฺตฺต วา อฏฺฏจ วา สํวจฺจนฺรานิ สตฺตฺตฺฏจสํวจฺจนฺรานิ
จตฺตฺตาโร วา ปฺลฺยจ วา ชนา จตฺตฺปฺลฺยจชนา

แบบฝึกหัดท้ายบท

จงแปลเป็นภาษาไทย

โส กิร ปฺลฺยจปฺลฺยณฺนาส วสฺสฺตานิ สุกฺเร วธิตฺวา ขาทฺนฺโต จ วิกฺกิณฺนฺโต
จ ชีวิตํ กปฺเปสิ ฯ ฉาตกกาเล สกฺกฺเขน วิหิ อาทาย ชนปทํ คนฺตฺวา เอก
นาพิทุวินาพิมตฺเตน คามสฺสุกรโปตฺเทเก กิณฺติตฺวา สกฺกฺมํ ปฺปูเรตฺวา อาคนฺตฺวา
ปจฺจนฺนิเวสเน วชํ วิย เอกกฺุจฺจํ ปฺปริกฺขิปีตฺวา ตตฺเถว เตสํ นิวาปี โรเปสิ.